

Møtereftrat

Sak: Samarbeidsforum TSO/DSO

Møtedato/sted:

18.12.2020/MS Teams

Deltagere:

Anders Sivertsgård
Knut Lockert
Bjørn Rune Stubbe
Eivind Gramme
Frank Boholm
Åshild Helland
Johannes Kristoffersen
Trond Eriksen
Otto Rustad
Peter W Kirkebø
Stian Frøiland
Per Arne Vada
Margrethe Slinde
Jens Holene
Lisbeth Vingås
Johan Hernes
Kristoffer Sletten
Jon Eilif Trohjell
Jan-Erik Brattbakk
Sture Hellesvik
Torfinn Jonassen
Christina Sepulveda
Jørgen Tjersland
Gunnar G. Løvås
Anne Sofie Risnes
Hans Olav Ween
Arne Dybdal

Energi Norge
Distriktsenergi
Tensio S
Skagerak Energi Nett
Lyse Elnett
Lyse Elnett
Troms Kraft Nett
Glitre Nett
Glitre Nett
Mørenett
Sognekraft
Energi Norge
BKK Nett
Elvia
Elvia
Tensio N
Agder Energi Nett
Agder Energi Nett
Ringerikskraft Nett
Hålogaland Kraft Nett
RME
RME
RME
Statnett
Statnett
Statnett
Statnett

Møteleder:

Gunnar G. Løvås

Fraværende: Norgesnett

Dato: 2021.01.06

Neste møte:
Mars 2021

1a	<p>RME presenterte anbefalinger og videre arbeid knyttet til regional driftskoordinering</p> <p>RME påpekte at formålet med gjennomgang av regional driftskoordinering er å bidra til en mer effektiv drift samt tilrettelegge for reduserte kostnader. Dette betinger bedre koordinering og samarbeid mellom nettselskap, kunder og systemansvarlig.</p> <p>Videre poengterte RME at systemansvaret er en forutsetning for et effektivt kraftmarked, samt at det overordnede ansvaret for koordinering fortsatt bør ligge hos systemansvarlig. En sentral motivasjon for dette er at regionalnettet, som til stor grad er masket, fungerer parallelt med transmisjonsnettet, og at driften av disse derfor må sees i sammenheng. Videre fremholdt RME at</p>
----	--

en tydelig systemansvarlig er en forutsetning for å opprettholde lokalt eierskap til regionalnett, samt at systemansvarsrollen ikke en særnorsk ordning (f.eks. i Sverige og Danmark koordinerer også systemansvarlig regionalnett).

RME understreket at alle nettselskap har ansvar for driften av eget nett. Nettselskapene har allerede flere verktøy for å drifte, hvor noen sentrale er; rett til å koble ut kunder i henhold til fol § 2.3, inngå avtaler med nettkunder, mulighet for å utforme tariffen og anleggsbidrag ol.

RME kommenterte at enkelte nettselskap etterlyser incentiver, blant annet økt inntektsramme for drift. RME ser ikke dette som aktuelt, da formålet med tydeliggjøring av ansvar og roller i regional driftskoordinering er å redusere ressursbruken over tid, alt annet likt. Videre kommenterte RME at mange nettselskap ønsker mer ansvar, og at de uttrykker skuffelse over at de isteden har fått plikter. Men for regulator er ansvar og plikt synonyme, og rapporten må leses med det som utgangspunkt.

RME skisserte forventet videre oppfølging av anbefalingene:

Digital informasjonsutveksling og gjennomføringsplan

- a. RME forventer at OED kommer til å gi RME et oppdrag om videre digitalisering i bransjen. Dette har høy prioritet hos OED, og RME forventer et oppdrag relativt raskt. RME vil sammen med bransjen etablere en gjennomføringsplan for digitalisering og informasjonsutveksling. RME vil som del av dette i løpet av første kvartal 2021 etablere digitaliseringsforum med bred deltakelse. RME vil også sette ut et konsulentoppdrag for å støtte denne prosessen.
- b. Nasjonal metode for datautveksling: europeiske nettkoder gikk gjennom EØS-komiteen 11.12.2020, og det er mulig med stortingsbehandling før sommeren 2021. Nettkodene vil deretter implementeres raskt. Da vil samme regler gjelde i Norge som i Europa, hvor blant annet omfang av datautveksling mellom DSO, TSO og SGUer er fastlagt. RME vil med utgangspunkt i dette snart gi Statnett et oppdrag for å utvikle, sammen med bransjen, et metodeforslag til datautveksling i henhold til SO GL artikkel 40. Metodeforslag skal godkjennes av RME.

Presisering av nettselskapenes ansvar i fos (eks. spenningsregulering, driftstanser, koblingsbilde og flaskehalshåndtering): OED vil vurdere når forskriftsarbeidet skal begynne, men RME forventer at dette vil tidligst være ferdig i andre halvår 2021.

Håndtering av markedssensitiv informasjon og nøytralitet (eks. produksjonsplaner): RME vurderer at funksjonelt og selskapsmessig skille ikke er tilstrekkelig for å ivareta håndtering av markedssensitiv informasjon. RME vil lyse ut konsulentoppdrag i løpet av første halvår 2021 for å vurdere krav. Etterfulgt av dette vil det foretas en vurdering av eventuelle endringer i forskrifter.

Avtaler med nettkunder og mellom nettselskap: RME understreket at bransjen selv må sørge for gode avtaler. Bransjeorganisasjonene har en viktig rolle og bør bistå sine medlemmer. RME skal godkjenne mal for standardavtaler.

Endring av incentiver i KILE: RME vil i løpet av 2021 utrede hvordan dagens ordning fungerer samt påvirker beslutninger i driften. RME vil deretter vurdere eventuelle endringer i forskriften.

Om enklere samarbeid om driftssentraler: RME anbefaler at bemanningskravene ved samarbeid lempes, bl.a. at dagens krav om en person per konsesjonær ved felles sentral fjernes. OED beslutter eventuelt dette.

1b	<p><u>Diskusjon av RMEs anbefaling</u></p> <p><u>Nettselskapenes kommentarer til RMEs presentasjon</u></p> <p>Flere nettselskap påpekte at de synes rapportens anbefalinger hadde en status quo-tilnærming knyttet til grensesnittet mellom systemansvarlig og nettselskapene; - enkelte mente også at anbefalingene ga systemansvarlig større ansvar. Enkelte nettselskap leser RMEs rapport som at "Statnett kan det best" og skal ha det overordnede ansvar, og de stiller derfor spørsmål om hva som da er ansvaret for den enkelte DSO. For å ha en balansert rolle i henhold til europeisk regelverk må nettselskapene ha kompetanse og økonomiske forutsetninger til å fylle denne rollen. Flere nettselskap var også kritiske til at nettselskapene ikke skal ha egen inntektsramme for disse oppgavene, som de oppfatter vil øke i omfang og kompleksitet. De påpekte også at "gulrøtter" er mer enn økonomi, og en tydeligere rolledefinisjon er her sentralt.</p> <p>Enkelte nettselskap reagerte også på at RME fremholdt at et tydelig systemansvar er en forutsetning for lokalt eierskap til regionalt distribusjonsnett. Nettselskapene fremhevet at de har stort fokus på drift; - det er de som kjenner nettet best og er best egnet for å gjøre de riktige samfunnsøkonomiske valgene. Flere nettselskap ønsket å understreke at det ikke skal være tvil om at bransjens mål er å holde kostnadene nede. Selv om driftskoordinering ikke dreier seg om nye oppgaver i seg selv blir driften mer krevende, og derfor krever mer ressurser. Enkelte nettselskap påpekte at det er Statnett som har hatt den store økningen i inntektsramme i de seneste årene, og ikke de øvrige nettselskapene.</p> <p>Om videre digitalisering og datautveksling påpekte nettselskapene at målet med digitalisering er reduserte kostnader, men på kort sikt vil digitalisering gi det motsatte; – terskelen blir høy når gevinstene ligger lenger fremme. Videre understreket nettselskapene at det er viktig at det blir reelt samarbeid mellom Statnett og bransjen rundt digitalisering. Enkelte var bekymret for at Statnett ved å få et oppdrag fra RME om datautveksling da ville kunne diktere løsninger. Det er viktig at nettselskapene blir likeverdige parter.</p> <p>Av andre innspill fra nettselskapene støttet de løsninger som reduserer krav til bemanning for driftssentraler, og at bransjen håper på rask avklaring fra OED. Videre er det viktig at KILE-ordningen revideres, og at det er sentralt at dette blir en diskusjon sammen med bransjen. KILE-utfordringene gjelder ikke bare forhold mellom nettselskap og systemansvarlig, men også mellom nettselskaper. Ytterligere fremholdt nettselskapene at det er viktig at krav til nøytralitet blir tydeliggjort raskt slik at selskapene kan tilpasse seg eksplisitte krav.</p> <p><u>Statnett kommenterte at det er tydelig at rapporten leses forskjellig, da det ikke er Statnetts forståelse at rapporten representerer "status quo, eller at RMEs anbefalinger vil gi systemansvarlig mer makt. Videre kommenterte Statnett at det er viktig å huske at det er Statnetts nett-investeringer som driver økning i inntektsrammen, mens benchmarking knyttet til systemdrift i flere europeiske land viser at Statnetts kostnader til systemdrift i Norge er blant de laveste i Europa. Ut over dette fremhevet Statnett at arbeidet med avtaler blir viktig for netteiere, inklusive Statnett, og netteierrollen blir viktigere i tiden som kommer.</u></p> <p><u>RMEs respons på kommentarer i møtet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Avtaler er sentrale for utøvelse av netteierrollen, spesielt mellom nettselskap. Dette er mangelfullt håndtert i dag, både mellom DSO-DSO og mellom DSO og Statnett som netteier. Arbeidet med å utvikle praksis på bruk av avtaler er viktig, men vil være utfordrende. Spesielt viktig å sikre juridiske sidene av arbeidet med avtaler.
----	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Når det gjelder Statnett er det viktig å se på Statnetts to roller; - som systemansvarlig og som netteier. RME ser at det ikke alltid er like enkelt for nettselskapene å se når Statnett er netteier eller systemansvarlig. Driftsavtaler skal inngås mellom Statnett som netteier og andre netteiere. - Digitalisering må sees som en langsiktig investering, som vil effektivisere driften på sikt.. - Nasjonal metode for datautveksling: RME understreket at oppdraget til Statnett betinger samarbeid med aktørene (nettselskaper, SGUer og systemleverandører), og at dette er en plikt som Statnett har. RME ser at fos gir systemansvarlig klare fullmakter for å sikre informasjon, men at den nasjonale metoden for datautveksling i henhold til SO GL skal ivareta DSOens informasjonsbehov. Det viktigste på kort sikt er å ha kontroll på egne data, samt data om tilgrensende nett (inkludert Statnett som netteier). - Om piloter: RME ser at piloter er nyttige og at denne type samarbeid kan videreføres. Samtidig viste RME til de tre DSO-pilotene i 2019/20 ikke trengte dispensasjon fra fos, noe som understreker at det er mye nettselskapene kan gjøre innenfor dagens regelverk. -
2	<p><u>Europeisk regelverk SO GL og nasjonal metode for datautveksling</u></p> <p>Statnett ga en oversikt over innholdet i kommende europeisk regelverk "system operation guideline" (SO GL). Implementering av dette regelverket skjer både gjennom nordisk TSO-samarbeid samt ved en nasjonal implementering (sammen med bransjen). En sentral nasjonal metode som skal utvikles og godkjennes av RME er datautveksling i henhold til SO GL artikkel 40.5. Som nevnt under punkt 1a vil RME snart gi Statnett i oppdrag (som pliktsubjekt i henhold til SO GL) sammen med bransjen å foreslå en slik metode. Fokus på metoden i første omgang vil være gjeldende praksis og retningslinjer, men metoden vil over tid endres for å ivareta ønsket utvikling.</p> <p>Statnett informerte om at de, med utgangspunkt i oppdrag fra RME, vil ta kontakt med sentrale aktører samt bransjeorganisasjoner for å få innspill på tilnærming, samt etablere en spisset arbeidsgruppe for å jobbe med dette. Statnett ønsker også at umiddelbare forslag knyttet til videre tilnærming tar kontakt. Arbeidet med nasjonal metode for datautveksling vil presenteres i kommende møter i Samarbeidsforum.</p> <p>Nettselskapene etterspurte DIGIN sin rolle i metodeutviklingen. Statnett kommenterte at KORRR favner bredere enn DIGINs nåværende fokus, men at Statnett ønsker å få innspill på DIGINs rolle her. Videre ba nettselskapene om at man også så på erfaringer fra andre land ved utvikling av nasjonal metode for datautveksling.</p>
3	<p><u>Om møteplan og tema for Samarbeidsforum 2021</u></p> <p><u>Skagerak Energi Nett ved Eivind presenterte tre aktuelle samarbeidsaktiviteter (se vedlegg)</u></p> <p>a. Bruke forbrukerfleksibilitet for å begrense investeringer i det regionale nettet: det finnes fleksibilitetskilder som kan tilknyttes med avtale om tilknytning med vilkår i henhold til foreslått forskriftsendring fra OED. Aktiviteten innebærer å planlegge, samt etablere løsninger inklusivt systemvern. Gjennom bruk av forbrukerfleksibilitet er det mulig utsette kapasitetsinvesteringer samt redusere ledetider.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Kommentarer fra Samarbeidsforum</u>: Andre nettselskap har tilsvarende tilfeller, og er positive til et slikt tilfelle som pilot. Viktig å redusere nettinvesteringer der dette er mulig. Den nye forskriften åpner for dette. Fremtiden vil gi mer aktiv drift, hvor flaskehals, systemvern, og anskaffelse av fleksibilitet sees i sammenheng. Tiltak i driften vil gi betydelige gevinster hos nettselskapene, men samtidig økte utfordringer for driften.

	<p>b. Revisjonskoordinering og digital samhandling gjennom at driftsstanssystemene hos DSO og Fosweb "snakker sammen" (kommuniserer over felles API). Dette vil digitalisere prosesser på tvers av selskapene.</p> <p>c. Reduksjon av N-0 drift i masket regionalt nett gjennom deling av data/prognoser samt ordning hvor DSO og TSO i større grad avlaster hverandre under utfordrende situasjoner.</p> <p><u>Om møteplan for Samarbeidsforum for 2021:</u> Innspill i møtet om følgende tema/retninger for agenda og bruk av Samarbeidsforum:</p> <p>a. Gjennom arbeid i Samarbeidsforum etablere <u>felles posisjoner</u>: eksempel var felles notat fra Samarbeidsforum i 2018 hvor omforente virkelighetsbeskrivelser og forslag ble spilt inn til myndighetene. Viktig at drøftinger i Samarbeidsforum ikke forblir i Samarbeidsforum, men blir gjort kjent for OED og RME, og andre nettselskaper.</p> <p>b. Drøfte <u>ulike typer av "caser"/eksempel</u> knyttet til grensesnitt mellom TSO og DSO:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Driftstilfeller. Eksempler fra driften kan tas for diskusjon i Samarbeidsforum. Kan være et fast punkt på agenda, men må forberedes grundig. - KILE-hendelser. Synliggjøre eksempler fra selskapene som kan diskuteres i Samarbeidsforum. - Avtaler mellom Statnett og nettselskap som eksempel. Agder Energi Nett trakk frem at de ønsket en avtale med Statnett som en videreføring av tidligere DSO-pilot. Både innhold og prosess for avtale kan være mulig tema i Samarbeidsforum. - Eksempel på automatisering på tvers av selskaper. Det arbeides og diskuteres automatisering av drift i de fleste selskap - og caser som er relevante for Samarbeidsforum kan være aktuelle for agenda Eksempelvis kan videre dialog med Skagerak Energi Nett om å knytte deres driftsstanssystem med systemansvarligs (OIS) være aktuelt. <p>c. <u>Europeisk utvikling og regelverksendringer</u>: de fire forordningene (SO GL, EB GL, CACM og FCA) vil kunne behandles i Stortinget ila våren, og dette gir implikasjoner for grensesnittet mellom TSO/DSO. Det er naturlig at dette blir fast post i Samarbeidsforum. Videre ønskelig å informere om nordisk arbeid (spesielt NBM og RSC) og implikasjoner for TSO/DSO. Det er også relevant å se om vi gjennom Samarbeidsforum kan identifisere norske posisjoner/interesser som vi sammen kan jobbe med å ivareta i den europeiske regelverksutviklingen.</p> <p><u>Aktuelle tema for møte i Samarbeidsforum 1. kvartal 2021</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Utdypning av mulig arbeid rundt tilknytning forbruk inklusiv bruk av systemvern, samt - Drøfting om felles bruk av fleksibilitet.
4	<p><u>Neste møte i Samarbeidsforum</u> Neste møte vil skje i mars 2021 (trolig også digitalt møte).</p> <p>Aksjon: Statnett sender Doodle med aktuelle datoer.</p>

Vedlegg:

1. Foiler vist i møtet, fra Statnett, RME og Skagerak Energi Nett